

Vergaderjaar 2019–2020

24 515

Preventie en bestrijding van stille armoede en sociale uitsluiting

Nr. 496

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR RECHTSBESCHERMING

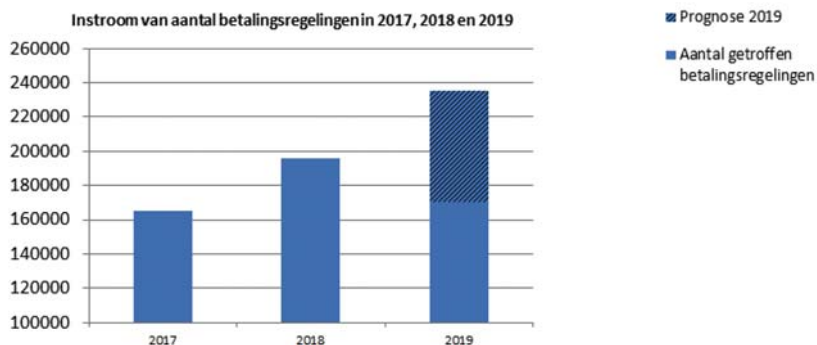
Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 oktober 2019

Zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso is belangrijk om te voorkomen dat mensen met (problematische) schulden verder in de problemen raken. Het kabinet geeft hier in het verlengde van de Rijksincassovisie met de «Brede Schuldetaanpak» prioriteit aan. Waar het gaat om boetes zet ik mij hiervoor in. Het is essentieel dat de tenuitvoerlegging van sancties snel, zeker en persoonsgericht wordt uitgevoerd. Een element van de persoonsgerichte tenuitvoerlegging is dat de inning van de geldelijke sancties op een maatschappelijk verantwoorde manier gebeurt. Voor de geloofwaardigheid van de sanctietoepassing is het van belang dat boetes daadwerkelijk betaald worden, maar een onverkorte inning van geldelijke sancties moet niet tot schrijnende situaties leiden. Het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) heeft deze belangen verenigd en verankerd in zijn inning- en incassopraktijk. Dat heeft inmiddels de eerste vruchten afgeworpen. In deze brief informeer ik u hierover.

Stijging betalingsregelingen

Een betalingsregeling maakt het mogelijk dat mensen niet in één keer een groot bedrag hoeven te betalen, waarmee verhogingen kunnen worden voorkomen.

De mogelijkheid voor betalingsregelingen voor verkeersboetes op grond van de Wet Administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wahv) is sinds begin 2018 bij wet geregeld. De ondergrens voor het betalen in termijnen voor geldboetes (zowel Wahv-sancties als strafrechtelijke boetes) is dit jaar verder verlaagd van 225,- euro naar 75,- euro. Dit heeft sindsdien geleid tot een behoorlijke stijging van het aantal getroffen betalingsregelingen. De verwachting is dat in 2019 het aantal betalingsregelingen ten opzichte van 2017 fors zal toenemen met circa 42% (van 165.000 naar 235.000 zaken). Het betalingsregelingenbeleid lijkt daarmee in een behoefte te voorzien.

Afname inzet gerechtsdeurwaarder

Naast de toename van het aantal getroffen betalingsregelingen constateer ik tegelijkertijd dat het aantal Wahv-zaken dat het CJIB ter incasso aan de gerechtsdeurwaarder aanbiedt fors is afgenomen, terwijl het aantal opgelegde verkeersboetes hoger is dan in 2015.¹ Het betreft in de jaren 2014 tot 2018 een afname van circa 37% (van ruim 258.000 naar ruim 162.000). Voor de schuldenaar betekent dit dat zijn verkeersboete niet verder wordt verhoogd met de kosten die zijn verbonden aan de inzet van een gerechtsdeurwaarder. Ik vind dit een positieve ontwikkeling en zal deze trend verder monitoren en analyseren.

¹ Het aantal opgelegde Wahv-sancties betreft de afgelopen jaren respectievelijk: 8,3 miljoen (2014); 7,9 miljoen (2015); 9,4 miljoen (2016); 9,2 miljoen (2017); 9,2 miljoen (2018). Zie <https://www.cjib.nl/feiten-cijfers>.

Onderzoek naar betaalprofielen

Het CJIB werkt momenteel met het zogenoemde kwadrantenmodel. Dit is een denkmodel op basis waarvan verschillende groepen debiteuren op een effectieve en maatschappelijk verantwoorde wijze benaderd en gestimuleerd kunnen worden om tot betaling van de vordering over te gaan. Aan uw Kamer is de toezegging gedaan om nader onderzoek te doen naar een bredere toepassing van het kwadrantenmodel.² Hiervoor heb ik onderzoek laten doen naar het gebruik van betaalprofielen in zowel de publieke als private sector.³ Dit onderzoek is afgerond en treft u als bijlage bij deze brief⁴.

De onderzoekers constateren dat het breder inzetten van betaalprofielen een belangrijke stap is in zowel resultaatgericht als maatschappelijk verantwoord innemen van uitstaande vorderingen. Een betaalprofiel kan een nuttig instrument zijn om een schuldenaar met bijvoorbeeld financiële problemen te identificeren en te voorkomen dat zijn schulden door de inning onnodig oplopen. Daarbij kan het tegelijk ook een bijdrage leveren aan een beter inningsresultaat.

Ik ben verheugd over het positieve beeld dat uit de rapportage naar voren komt. Ik ben van mening dat de vertaling van een betaalprofiel naar een maatschappelijk verantwoorde incasso bevorderd moet worden. Zo is het CJIB bezig met de ontwikkeling van betaalprofielen door middel van pilots. In de pilot Debt Alert wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van data-analytics om meerdere vroegsignalen van schulden te herkennen.⁵ Over de uitkomsten van deze pilots zal ik uw Kamer begin 2020 informeren.

Onderzoek «Innen van verkeersboetes op basis van de Wahv»

Ik heb uw Kamer eerder bericht dat ik het WODC heb gevraagd onderzoek te verrichten naar de effectiviteit van verhogingen van boetes en betalingsregelingen.⁶ Het onderzoek neemt meer tijd in beslag dan is voorzien. Het WODC streeft ernaar het onderzoek begin 2020 te voltooien. Ik wacht dit onderzoek met belangstelling af. Zodra dit onderzoek gereed is zal ik uw Kamer hierover informeren.

Minnelijke regelingen

In de huidige situatie kan een schuldhulpverlener namens de schuldenaar bij het CJIB een schuldenregeling aanvragen voor deelname aan een minnelijke schuldenregeling (MSNP).⁷ Verkeersboetes en andere justitiële vorderingen worden in dit traject meegenomen zolang deze niet binnen de looptijd van het traject verjaren. Een minnelijke regeling houdt in dat de schuldenaar een overeenkomst aangaat met zijn verschillende schuldeisers. Voor de reguliere schulden wordt doorgaans na afloop van de regeling de restschuld kwijt gescholden.

² Kamerstuk 24 515, nr. 382.

³ Een betaalprofiel is een verzameling kenmerken aan de hand waarvan debiteuren in groepen worden ingedeeld. Op basis van datasets worden algoritmes bepaald waarmee het (betaal)gedrag van debiteuren kan worden voorspeld en personen kunnen worden ingedeeld in specifieke betaalprofielen. Definitie zoals gebruikt in het «Onderzoek naar het gebruik van betaalprofielen», Decisio-DSP, 24 september 2019.

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁵ Relevant in dit verband is het lopende WODC onderzoek «Regulering van algoritmen die zelfstandig besluiten nemen» (WODC, projectnummer 2947).

⁶ Kamerstuk 29 279, nr. 445, p.2

⁷ De schuldhulpverlener dient te zijn aangesloten bij de vereniging voor schuldhulpverlening en sociaalbankieren (NVVK).

Een schadevergoedingsmaatregel is tot heden uitgesloten van een minnelijk traject. Wanneer één van de schuldeisers niet meewerkt komt een regeling niet tot stand. Dit kan leiden tot volledige betalingsonmacht bij de schuldenaar, waardoor er ook minder tot niks geïnd wordt voor het slachtoffer. Daarnaast kunnen schulden voor de schuldenaar onnodig oplopen. Om die reden verken ik de mogelijkheid om het CJIB op dit punt meer beleidsruimte te geven, onder de voorwaarde dat de restschuld van de strafrechtelijke sancties blijft staan. Daarmee houd ik oog voor specifieke karakter van de strafrechtelijke sancties en maatregelen. Ik verwacht uw Kamer hier in het voorjaar van 2020 nader over te informeren.

Financieel toezicht

Naar aanleiding van de motie Van Nispen (SP) en Van Oosten (VVD) worden de mogelijkheden van verplicht financieel toezicht in het (jeugd)strafrecht verkend.⁸

Financieel toezicht draagt eraan bij dat veroordeelden verplichtingen zoals het betalen van een geldboete of schadevergoeding aan de ene kant nakomen, maar ook beter met geld leren omgaan om in de toekomst schulden en mogelijk crimineel gedrag te verminderen dan wel te voorkomen.

Ik heb het WODC gevraagd de mogelijkheden van «financieel toezicht» binnen de huidige wet- en regelgeving te onderzoeken. In de motie wordt onderbewindstelling als voorwaarde in een strafrechtelijk kader aangehaald als voorbeeld van financieel toezicht. Over deze mogelijkheid brengt de Raad voor de Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) op mijn verzoek advies uit. Daarnaast wordt er in een pilot praktijkervaring opgedaan met een vorm van financieel toezicht in het kader van schuldhulpverlening. Deze pilot is 1 juli jongstleden gestart. Ik zal uw Kamer medio 2020 informeren over de onderzoeksresultaten en de voortgang van de pilot.

Tot slot

Ik geef hoge prioriteit aan een maatschappelijk verantwoorde inning en incasso van geldelijke sancties. Het CJIB heeft daarin een positieve ontwikkeling doorgemaakt en gaat daar onverkort mee door.

De Minister voor Rechtsbescherming,
S. Dekker

⁸ Kamerstuk 28 741, nr. 47, Motie van de leden Van Nispen (SP) en Van Oosten (VVD).